

Itea virginica 'Henry's Garnet' (links), *I. virginica* 'Merlot' (boven), *I. virginica* 'Sarah Eve' (rechtsboven), *I. virginica* 'Sprich' (Little Henry).

Foto's: PPO Boomkwekerij, Lisse

Itea: de beste bloemwilgen

Itea, de bloemwilg, is een heester die in Nederland vaker zou kunnen worden toegepast, vanwege de rijke bloei en mooie herfstkleur. PPO zocht uit wat de verschillen tussen de rassen zijn. De KVBC onderwierp ze aan een sterrenkeuring.

Itea is een geslacht van zo'n 20 soorten heesters die vooral voorkomen in Noord-Amerika en Noordoost-Azië. Vroeger werden ze bij de *Saxifragaceae* ingedeeld, maar tegenwoordig zitten ze in een eigen familie, de *Iteaceae*. In het Nederlands heten ze wel bloemwilgen, maar ze zijn dus geen familie van wilg, alleen hun bladvorm heeft daar wat van weg.

Bloemwilgen hebben altijd lange bloeiwijzen van kleine, witte stervormige bloemetjes, die opstaan of als katjes afhangen. Er zijn enkele bladhoudende soorten *Itea*, maar de bladverliezende soorten hebben over het algemeen het voordeel van een mooie rode of rood met gele herfstkleur.

Itea is geschikt voor zowel tuinen als openbaar groen. De bekendste soort, *Itea virginica*, groeit bij voorkeur in de zon tot halfschaduw, op licht zure, liefst vochtige en vruchtbare grond. Een bosachtige omgeving is ideaal, maar *Itea* is zeker niet strikt in zijn eisen aan de groeiplaats, zolang hij maar niet op zware klei wordt gezet, en niet vlak aan de kust. De pH maakt weinig uit.

Herfstkleur

Een standplaats in de volle zon wordt goed verdragen, tenminste, als de grond niet te droog is. In de volle zon bloeit de plant heel goed en een standplaats in

de volle zon is ook gunstig voor de vorming van de herfstkleur. Voor tuinen zijn vooral de nieuwe compacte cultivars geschikt. Die hebben een hoge sierwaarde en maken minder worteluitlopers.

De grotere rassen zijn goed bruikbaar in het openbaar groen, omdat ze permanent vochtige standplaatsen goed verdragen en met hun uitlopers erosiegevoelige grond op hellingen kunnen vastleggen. *I. virginica* bloeit rond juni-juli, wanneer de voorjaarsbloeiende heesters uitgebloeid zijn en de zomerbloeiers als *Buddleja* nog op gang moeten komen. De felle en lang zichtbare herfstkleur van veel cultivars zorgt voor een tweede aantrekkelijke periode.

De soorten *I. ilicifolia* en *I. yunnanensis* zijn minder winterhard dan *I. virginica*. Zij geven de voorkeur aan een warme, zonnige plaats op goed gedraineerde, vruchtbare grond. Zij worden vooral als leiplant tegen een zuidmuur gebruikt, waar hun lange, hangende bloemtrossen

Vier soorten Itea

■ *Itea ilicifolia*: dit is een wintergroene heester met hulstachtig blad. De plant heeft witte bloemtrossen tot wel 30 cm lengte, die zoet geuren. Deze soort is in Nederland maar matig winterhard. Vooral geschikt als leiplant.

■ *Itea yunnanensis*: lijkt op *I. ilicifolia*, maar het wintergroene blad is dunner en heeft veel kleinere stekeltjes aan de rand. Ook deze soort heeft lange, hangende bloemtrossen, en komt als leiplant het mooist tot zijn recht.

■ *Itea japonica*: deze soort is in Nederland waarschijnlijk niet in de handel en niet winterhard. Het ras 'Beppu' wordt vaak aan deze soort toegeschreven, maar dat is toch een *I. virginica*.

■ *Itea virginica*: dit is voor Nederland de belangrijkste soort, omdat hij goed winterhard is en een mooie herfstkleur geeft. Selecties hiervan zijn beter bruikbaar dan de soort zelf, omdat ze vaak een compactere en regelmatigere habitus hebben en elk jaar een herfstkleur krijgen. Planten van deze soort groeien vaak breed uit met ondergrondse uitlopers.

goed tot hun recht komen. *I. ilicifolia* en *I. yunnanensis* zijn wintergroen en hebben geen herfstkleur.

Alle bloemwilgen zijn verder insectenlokkers: vlinders en bijen komen regelmatig op de zoetgeurende bloemen af.

Snoeien

Itea gaat in het najaar lang door met groeien. Daardoor zijn de twijgtoppen in de winter vaak onvoldoende afgehard en sterven ze door vorst of uitdroging af. Tijdens de teelt, maar ook na aanplant in de tuin, is het daarom goed om de struiken regelmatig licht te snoeien: na de winter en net na de

Vermeerdering

Itea kan worden vermeerderd door middel van zomerstek in mei-juni, onder plastic of mist. Hiervoor worden basisstekken van 5-7 cm lengte gebruikt, die verwond worden. Ook in augustus-september kan stek van 15-20 cm lengte worden genomen, van de verhoutende takken. Voor de beworteling wordt stekpoeder met 0,5-1% IBZ aangeraden. Ook vermeerdering via in-vitro is mogelijk bij *Itea*. De planten worden soms ook door winterstek of wortelstek vermeerderd. Daarnaast kunnen de soorten worden gezaaid. Voor vermeerdering op kleine schaal kunnen de ondergrondse uitlopers van de moederplant worden afgestoken.

bloei. De dode topjes komen minder voor als de planten een warme zomer achter de rug hebben en als de watervoorziening zeer constant is.

De planten verdragen ook zware snoei, maar ze bloeien daarna wel met kortere trossen dan normaal. Gewasbescherming heeft *Itea* zelden nodig. Taxuskevers eten wel eens van de heester, maar verder zijn er zeer weinig problemen met ziekten en plagen. Recent onderzoek toont aan dat *Itea* niet gevoelig is voor enkele soorten van het wortelknobbelaaltje (*Meloidogyne*). ■

Gekeurde rassen

De keuringscommissie van de Koninklijke Vereniging voor Boskoope Culturen (KVBC) heeft een sterrenkeuring uitgevoerd bij de rassen van *Itea*. De uitslag van zo'n keuring wordt altijd in sterren uitgedrukt: *** is uitstekend; ** is zeer goed; * is goed.

Dit zijn de resultaten bij Itea:

*** *Itea virginica* 'Henry's Garnet': dit middelgrote ras, dat 1 tot 1,5 m hoog wordt en 1 m breed, is de best bruikbare bloemwilg voor Nederlandse tuinen. Het bloeit rijk met vrij lange, witte trossen en het krijgt elk jaar een prachtige wijnrode herfstkleur. De winterhardheid is overal in Nederland prima.

** *I. virginica* 'Sprich' (Little Henry): dit ras groeit compact en wordt maximaal 1 bij 1 m groot. Het bloeit rijk met witte trossen en heeft elk jaar een mooie rode herfstkleur. Voor kleine tuinen en voor gebruik in potten en bakken is dit het beste ras. Hoewel de naam anders doet vermoeden, is deze plant geen sport van 'Henry's Garnet', maar van 'Meadowlark'. Deze plant is kwekersrechtelijk beschermd.

* *I. virginica* 'Merlot': deze plant lijkt erg op 'Sprich', maar is niet helemaal identiek. Hij groeit ook compact, bloeit rijk en heeft een mooie donkerrode herfstkleur. Als jonge plant groeit en bloeit hij iets minder goed dan 'Sprich'. Ook dit ras is goed bruikbaar in kleine tuinen. Dit ras is niet kwekersrechtelijk beschermd.

* *I. virginica* 'Sarah Eve': dit ras, dat in de handel vaak foutief 'Sarah Ever' wordt genoemd, staat bekend als de roze *Itea*. Dit is een wat optimistische kwalificatie, want de roze bloemkleur is erg licht en is eigenlijk alleen aan de bloemknopjes te zien. Er zijn echter nog geen donkerder roze *Itea*-rassen, vandaar dat de plant ondanks zijn matige winterhardheid en niet altijd aanwezige herfstkleur toch één ster kreeg.

Van *I. virginica* kunnen de volgende rassen voor Nederland vervallen, aldus de keuringscommissie van de KVBC: 'Beppu' (slecht winterhard), 'Longspire' (te losse habitus en matige herfstkleur), 'Saturnalia' (te losse, onregelmatige habitus) en 'Shirley's Compact' (extreem klein dwergje dat niet bloeit).

Dit onderzoek is gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

Margareth Hop Hop is onderzoeker bij PPO Boomkwekerij in Lisse, (0252) 46 21 21/ margareth.hop@wur.nl.